

твору. Ст. 448 ЦК України, має майже ідентичне значення, але розширює коло суб'єктів авторського права, на які поширюється право слідування, додаючи до них оригінали рукописів літературних творів.

Окрім права слідування, автору твору образотворчого мистецтва належить права доступу, згідно з яким, при передачі твору чи матеріального об'єкта на якому він втілений, іншій особі, автор має право доступу до цього твору, за умови, що це не порушує законні права та інтереси власника твору образотворчого мистецтва. Автор може користуватися правом доступу, з метою використання твору для відтворення – виготовлення примірників, слайдів, карток, переробок тощо. Власник твору образотворчого мистецтва не має права відмовляти автору в доступі до твору, не маючи на це достатніх підстав, в свою чергу, автор твору не може вимагати доставки твору його власником.

9. Подання своїх творів до загального відома публіки таким чином, що її представники можуть здійснити доступ до творів з будь-якого місця і у будь-який час за їх власним вибором. Зазначене право автора надає йому можливість розповсюджувати твори за допомогою комп'ютерних мереж, в першу чергу, за допомогою інтернету. Головною ознакою, у даному випадку, виступає самостійний вибір користувачем твору та часу доступу до нього, на відміну від публічного сповіщення, при якому користувач має можливість обирати лише між передачами організацій сповіщення у визначений уривок часу [8, с. 127].

10. Завдання в майновий найм і (або) комерційний прокат після першого продажу, відчуження іншим способом оригіналів або примірників аудіовізуальних творів, комп'ютерних програм, баз даних, музичних творів у нотній формі, а також творів, зафіксованих у фонограмі чи відеограмі або у формі, яку зчитує комп'ютер.

11. Імпорт примірників творів, тобто ввезення з-за кордону примірників творів з метою їх поширення на території України.

Зазначений перелік не є вичерпним. Законодавець не вказує всі правові можливості авторів, чи інших осіб, яким належить авторське право на твір, але деякі з цих прав хоча й безпосередньо не визначені у законі, випливають з того, що автору належить виключне право на використання твору у будь-якій формі і будь-яким способом.

В результаті створення твору науки, літератури чи мистецтва, автор набуває авторське право, найважливішим аспектом якого є зміст, що становить сукупність авторських правомочностей. Принцип подвійності авторського права, який виражається, з одного боку, у тісному взаємозв'язку твору з особою автора, а з іншого, в економічному змісті багатьох його прав, та майновій цінності творіння, знаходить свій прояв у законодавстві, поділяючи права, які належать автору на особисті немайнові та майнові. Особисті немайнові права автора закріплені у ст. 14 Закону, вони є невідчужуваними та не мають визначених законом часових меж. Майнові права автора закріплює ст. 15 Закону, вони можуть передаватися від автора до інших осіб, та мають встановлений законом термін дії, за загальним правилом, вони діють протягом всього життя автора та спливають через сімдесят років, які відраховуються з першого січня року, наступного за роком смерті автора.

Література.

1. Липчик Д. Авторское право и смежные права / Пер. с фр.; Предисл. М. Федотова. – М.: Ладомир, Изд-во ЮНЕСКО, 2002. – 781 с.

2. Ulmer E. Coup d'oeil en arriere // Revue Internationale du droit d'auteur. Paris, 1967, Octobre— 1968, Janvier.

3. Гордон М.В. Советское авторское право. – М.: Юридическая лит-ра, 1955. – 308 с.

4. Иоффе О. С. Советское гражданское право. – М.: Юрид. Лит., 1967 – 494 с.

5. Чернышева С. А. Художественное творчество и закон. – М.: Моск. Рабочий, 1980. – 96 с.

6. Гражданское право: В 4 т. Том 2: Вещное право. Наследственное право. Исключительные права. Личные неимущественные права: учебник / Отв. Ред. – Суханов Е. А. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Волтерс Клувер, 2008. – 496 с.

7. Мельник О. М. Суб'єкт права інтелектуальної власності та його цивільно-правовий статус.: Монографія. – Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. – 156 с.

8. Судариков С. А. Право интеллектуальной собственности: учебник. – М.: ТК Вел-би, Изд-во Проспект, 2008. – 368 с.

УДК 342.5:613.71

Володимир Кіров

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЗІ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ

Автором здійснено теоретико-методологічний аналіз Законів України та Постанов Верховної Ради України, загальнодержавних програм, затверджених Верховною Радою України, Президентом України, Кабінетом Міністрів України, які спрямовані безпосередньо на формування здорового способу життя та розробленні пропозицій щодо оптимізації нормативно-правової бази у відповідному напрямі.

Ключові слова: *здоровий спосіб життя, формування державної політики, нормативно-правове регулювання.*

Нормативно-правове забезпечення реалізації державної політики з формування здорового способу життя є одним із найважливіших елементів формування державної політики у відповідній сфері. Від якісної, системної, комплексної організації формування державної політики залежить її реалізація органами державної влади, місцевого самоврядування та організаціями громадянського суспільства та виконання державою своїх функцій взагалі.

Розгляд нормативно-правового регулювання формування державної політики зі здорового способу життя ніколи не був самостійним об'єктом дослідження вітчизняних науковців. Деякі елементи зустрічаються у наукових роботах: Артюха О., Бородіна Є., Вакулєнко О., Головенько В., Дікова-Фаворської Д., Зінченко А., Комарової Н., Романової Н. та в щорічних доповідях Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні.

© Кіров В.І., 2012.

⇨ Створення оптимальної системи нормативно-правових актів, які є базою для формування здорового способу життя населення є однією з головних проблем внутрішньої політики держави в гуманітарній сфері. Залишаються невирішеними питання, що стосуються проведення досліджень механізмів формування здорового способу життя, аналізу нормативно-правових документів, які спрямовані безпосередньо на формування здорового способу життя.

⇨ Мета роботи – дослідження особливостей нормативно-правового регулювання формування здорового способу життя в Україні.

Відповідно до мети у статті були поставлені наступні завдання:

- проаналізувати та систематизувати Закони України та Постанови Верховної Ради України, загальнодержавні програми, затверджені Верховною Радою України, Президентом України, Кабінетом Міністрів України, які спрямовані безпосередньо на формування здорового способу життя;
- дослідити механізми формування здорового способу життя, передбачені у відповідних нормативно-правових актах;
- розробити пропозиції щодо оптимізації нормативно-правової бази у напрямі формування здорового способу життя.

⇨ Розмову про формування державної політики необхідно почати з визначення поняття «державна політика». Огляд існуючих пояснень цього терміну можна знайти в книзі М. Пола Брауна [1]. Зокрема, зазначені розуміння державної політики, такі як: «що робить чи не робить уряд» (Дай – 1972р.); «зв'язки уряду з його оточенням» (Ейстон – 1971р.); «низка більш-менш послідовних дій та їх наслідки» (Роуз – 1969р.); «обраний державними органами напрям дії, спрямований на певне оточення, який допомагає реалізувати їх можливості чи подолати перешкоди, використовуючи який, вони досягають бажаних цілей» (Фрідріх – 1963р.); «прийняття взаємопов'язаних рішень, що стосуються вибору цілей і засобів їх досягнення» (Джекін – 1978р.); «цілеспрямований курс дій уряду для розв'язання певної проблеми чи сукупності взаємопов'язаних проблем» (Андерсон – 1984р.).

Державна політика – це цілеспрямована діяльність органів державної влади з вирішення суспільних потреб, досягненню і реалізації загальнозначущих цілей розвитку суспільства або його окремих сфер. Вона є засобом, що дозволяє державі досягти певних цілей у конкретній галузі, використовуючи правові, економічні, адміністративні методи впливу, спираючись на ресурси, які є в його розпорядженні. Політика має бути відкритою, конкурентною і орієнтованою на результати [2].

За думкою В. Терличка, «державна політика – це відносно стабільна, організована й цілеспрямована діяльність/бездіяльність державних інституцій, здійснювана ними безпосередньо чи опосередковано щодо певної проблеми або сукупності проблем, які впливають на життя суспільства». Причому, об'єктувати до речності саме такого способу розуміння феномену державної політики, він зазначає, що наведене визначення державної політики імпліцитно передбачає те, що вона засновується на законі й має бути легітимною [3].

В офіційних документах України пояснення поняття державної політики можна знайти в рішенні Конституційного суду України [4], де в мотивувальній частині визначено, що «Під державною політикою розуміються стратегічні напрями діяльності держави в економічній,

соціальної, гуманітарній, екологічній, правовій та інших сферах її внутрішнього життя, а також у сфері відносин з іншими державами на певну історичну перспективу».

Найвищий рівень державної політики в Україні, згідно з пунктом 5 частини першої статті 85 Конституції України – її «засади», визначаються парламентом, що пов'язано з повноваженням Верховної Ради України приймати закони. Відповідно до пунктів 3–5, 17–21 частини першої статті 106, статті 107 Конституції України Президент України, як і в багатьох інших державах, відповідальний за формування державної політики у сфері зовнішніх відносин, оборони та державної безпеки, що впливає з його конституційних повноважень [5]. Але і Глава держави, і парламент, будучи виразниками політичної програми, підтриманої більшістю виборців, не мають власних механізмів реалізації державної політики в повному обсязі. Цю функцію здійснює, чи принаймні має здійснювати, виконавча влада, і, насамперед, Кабінет Міністрів як вищий орган в системі виконавчої влади, який несе політичну відповідальність за реалізацію державної політики [6].

Таким чином, одним із визначальних елементів державної політики є прийняття вищими органами державної влади нормативно-правових актів. Без встановлення на законодавчому рівні принципів, цілей, завдань, заборон, повноважень органів державної влади, місцевого самоврядування, інших суб'єктів правовідносин та інших суспільно значущих елементів неможливе створення державою ефективної та дієвої системи з формування здорового способу життя.

В результаті аналізу нормативно-правових актів, які регулюють державну політику з формування здорового способу життя, у процесі її становлення можливо виділити три етапи.

Перший етап – з 1991 по 1999 роки. В цей період вперше з'являється поняття «здоровий спосіб життя» у законодавстві України. В цей період приймаються законодавчі акти, які регулюють державну політику з формування здорового способу життя у сферах охорони здоров'я (Закони України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» [7], «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» [8], «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» [9]), соціальної політики (Закони України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» [10], «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні» [11]), фізкультури та спорту (Закон України «Про фізичну культуру і спорт» [12], Указ Президента України «Про затвердження Цільової комплексної програми «Фізичне виховання – здоров'я нації» [13]), з'являються перші спроби на державному рівні забезпечити безпеку харчування та вживання тютюну та алкоголю (Закони України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» [14], «Про рекламу» [15], «Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини» [16]).

Другий етап – з 1999 по 2009 роки. Цей етап визначається прийняттям системних актів у галузі освіти (Закони України «Про загальну середню освіту» [17], «Про позашкільну освіту» [18], «Про дошкільну освіту» [19]), дитинства (Закони України «Про охорону дитинства» [20], «Про Загальнодержавну програму «Національний план дій щодо реалізації «Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 року» [21], «Про оздоров-

лення та відпочинок дітей» [22]), питання формування здорового способу життя вперше розглядається на рівні Верховної Ради України на відповідних парламентських слуханнях, приймаються комплексні міжгалузеві державні програми (Закони України «Про загальнодержавну програму підтримки молоді на 2004–2008 роки» [23], «Про Загальнодержавну програму протидії захворюванню на туберкульоз у 2007–2011 роках» [24], «Про загальнодержавну програму забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009–2013 роки» [25], «Про затвердження Державної цільової соціальної програми зменшення шкідливого впливу тютюну на здоров'я населення на період до 2012 року» [26]; Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження національної програми патріотичного виховання громадян, формування здорового способу життя, розвитку духовності та зміцнення моральних засад суспільства» [27], «Про затвердження Міжгалузевої комплексної програми «Здоров'я нації» на 2002-2011 роки» [28], «Про затвердження Державної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2007-2011 роки» [29], «Про затвердження державної програми «Репродуктивне здоров'я нації» на період до 2015 року» [30]).

Третій етап – з 2010 по цей час. Цей період обумовлений визнанням державою необхідності забезпечення умов для формування здорового способу життя у якості однієї з основних засад внутрішньої політики в гуманітарній сфері (Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» [31]) та розробкою низки відповідних нормативно-правових документів, в тому числі, пов'язаних з розглядом Верховною Радою України на других парламентських слуханнях питання про становище молоді в Україні «Молодь за здоровий спосіб життя» [32].

Варто зазначити, що наявна нормативно-правова база з питань формування здорового способу життя в Україні є вкрай несистемною, не охоплює ані питання міжгалузевої кооперації, ані питання побудови єдиної системи.

Відсутнє окреме нормативно-законодавче забезпечення щодо формування здорового способу життя, натомість профільними міністерствами реалізується більше 15-ти загальнодержавних, міжгалузевих та регіональних програм дотичних до цього напрямку роботи, що скоріше дублює та ускладнює роботу, ніж її розвиває. Особливо негативно ця ситуація проявляється на місцевому та регіональному рівнях, коли кількість звітів за кожну програму вимагає значних витрат робочого часу та відволікає спеціалістів від практичної роботи.

Державним органам виконавчої влади, не дивлячись на велику кількість прийнятих нормативних документів, не вдалося сформувати механізм міжгалузевого та багаторівневого підходу до формування здорового способу життя населення, що приводить до розпорощення зусиль та ресурсів, які витрачаються на реалізацію цілої низки програм та проєктів.

З огляду на вищевикладене, вбачається за необхідним продовжити вивчення нормативно-правових механізмів формування державної політики зі здорового способу життя та розробку відповідних науковообґрунтованих пропозицій щодо її вдосконалення.

Саме тому вкрай необхідним вбачається розробка та прийняття Верховною Радою України Загальнодержавної цільової соціальної програми «Формування здорового способу життя населення України», що дозволило б створити нормативно-правові, матеріально-технічні та фі-

нансові підвалини превентивної роботи із впровадження ефективних механізмів мотивації молодих людей щодо дотримання здорового способу життя та створення міжгалузевого Центру для координації зусиль всіх профільних міністерств. Для реалізації зазначених умов необхідно почати з впровадження заходів радикальної профілактики антисоціальних явищ та визнати, що формування здорового способу життя населення є не суто медичною, але й соціальною проблемою, пов'язаною з культурним, фізичним та духовним розвитком молодшої людини.

Література.

1. Браун М. Пол. Посібник з аналізу державної політики/Пер. з англ. – К.: Основи, 2000. – 14 с.
2. Лобанов, В.В. Государственное управление и общественная политика / В.В. Лобанов. – СПб.: Питер, 2005. – С. 67–69.
3. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. – К., 2002. – С. 82–83.
4. Рішення Конституційного суду України № 2-рп/99 від 02 березня 1999 року. Справа № 1-18/99 (справа про комунальні послуги) // Офіційний вісник України. – 1999. – № 10. – С. 61.
5. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
6. Коліушко І., Кірмач А. Організаційно-правові аспекти формування державної політики // Колективна монографія: Система розробки і здійснення публічних політик в Україні / Під загальною редакцією О.П. Дем'ячука. – К.: Факт, 2004. – С. 18–20.
7. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 року № 2801-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 4. – Ст. 19.
8. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24 лютого 1994 року № 4004-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 27. – Ст. 218.
9. Закон України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» від 12 грудня 1991 року N 1972-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 11. – Ст. 152.
10. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 05 лютого 1993 № 2998-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 16. – Ст. 167.
11. Закон України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні» від 16 грудня 1993 року № 3721-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 4. – Ст. 18.
12. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24 грудня 1993 року № 3808-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 14. – Ст. 80.
13. Указ Президента України «Про затвердження Цільової комплексної програми «Фізичне виховання – здоров'я нації» від 1 вересня 1998 року № 963/98 // Урядовий кур'єр від 08.09.1998.
14. Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» від 19 грудня 1995 року № 481/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 46. – Ст. 345.
15. Закон України «Про рекламу» від 3 липня 1996 року № 270/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 39. – Ст. 181.
16. Закон України «Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини» від 23 грудня 1997

року № 771/97-ВР // Відомості Верховної Ради України від 08.05.1998. – 1998. – № 19. – Ст. 98.

17. Закон України «Про загальну середню освіту» від 13 травня 1999 року N 651-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 28. – Ст. 230.

18. Закон України «Про позашкільну освіту» від 22 червня 2000 року N 1841-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 46. – Ст. 393.

19. Закон України «Про дошкільну освіту» 11 липня 2001 року № 2628-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 49. – Ст. 259.

20. Закон України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 року № 2402-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 30. – Ст. 142.

21. Закон України «Про Загальнодержавну програму «Національний план дій щодо реалізації «Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 року» від 05.03.2009 № 1065-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2009. – № 29. – Ст. 395.

22. Закон України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» від 4 вересня 2008 року № 375-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – № 45. – Ст. 313.

23. Закон України «Про загальнодержавну програму підтримки молоді на 2004-2008 роки» від 18 листопада 2003 року № 1281-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 11. – Ст. 144.

24. Закон України «Про Загальнодержавну програму протидії захворюванню на туберкульоз у 2007-2011 роках» від 8 лютого 2007 року № 648-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 15. – Ст. 195.

25. Закон України «Про затвердження Загальнодержавної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013 роки» від 19.02.2009 № 1026-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2009. – № 27. – Ст. 353.

26. Закон України «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення» від 22 вересня 2005 року № 2899-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 52 – Ст. 565.

27. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження національної програми патріотичного виховання громадян, формування здорового способу життя, розвитку духовності та зміцнення моральних засад суспільства» від 15 вересня 1999 р. № 1697 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 37. – С. 33.

28. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Міжгалузевої комплексної програми «Здоров'я нації» на 2002-2011 роки» від 10 січня 2002 р. № 14 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 9. – С. 30. – Ст. 403.

29. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2007-2011 роки» від 15 листопада 2006 р. № 1594 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 46. – С. 45. – Ст. 3078.

30. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження державної програми «Репродуктивне здоров'я нації» на період до 2015 року» від 27 грудня 2006 р. № 1849 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 1. – С. 129. – Ст. 35.

31. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 1 липня 2010 року № 2411-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 40. – Ст. 527.

32. Постанова Верховної Ради України «Про Рекомендації парламентських слухань про становище мо-

лоді в Україні «Молодь за здоровий спосіб життя» від 3 лютого 2011 року № 2992-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 24. – С. 1240. – Ст. 173.

УДК 355.405.7

Зіновій Коваль

УПРАВЛІННЯ ЗАХИСТОМ НАЦІОНАЛЬНИХ БЕЗПЕКОВИХ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ

Публікація присвячена актуальній темі забезпечення державного управління захистом національних безпекових інформаційно-психологічних інтересів України в умовах ведення проти неї деструктивного інформаційно-психологічного впливу. Розглядаються концептуальні підходи до розроблення механізму державного управління захистом національних безпекових інформаційно-психологічних інтересів. Запропоновано новий науковий термін – безпековий інформаційно-психологічний інтерес.

Ключові слова: національна безпека, національний інтерес, безпековий інформаційно-психологічний інтерес, гармонія інтересів держави, влади та особи.

Постановка проблеми

Відсутність чітко сформульованих національних інтересів в інформаційно-психологічній сфері, зрозумілих кожному громадянину України, заважають досягненню цілей, проголошених українською державою як пріоритетних у внутрішній та зовнішній сферах діяльності.

Даній проблематиці присвячено роботи: Бабкіної О., Бодрука О., Вещицького І., Герасимчука С., Горбуліна В., Іващенко М., Качинського А., Ковальського В., Корендовича В., Костенка Г., Ліпкана В., Маначинського О., Матійчика Я., Парахонського Б., Пронкіна, Ситника Г., Шевченко В., Шипілової І., Сосніна О. Роботи вказаних авторів присвячені формулюванню та обґрунтуванню понять «національні інтереси» і «національна безпека» та наповненню їх реальним і зрозумілим змістом.

Підходи до забезпечення державного управління захистом національних безпекових інформаційно-психологічних інтересів України не розгорнуті, бачення їх фрагментарні та неузгоджені, єдиного підходу до їх розуміння немає. Термін «безпекові інформаційно-психологічні інтереси» в науковій літературі ще не вживався і вперше запропонований автором.

Мета даної публікації – виходячи з формулювання понять «національний інтерес» і «національна безпека», зробити спробу сформулювати нове наукове поняття «безпекові інформаційно-психологічні інтереси України» та визначити концептуальні підходи до розроблення механізму державного управління ними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Мета